

Sygn. akt I C 507/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 grudnia 2013 r.

Sąd Okręgowy w Lublinie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący SSO Piotr Jakubiec

Protokolant Małgorzata Siuda

po rozpoznaniu w dniu 10 grudnia 2013 r. w Lublinie

na rozprawie

sprawy z powództwa M. K.

przeciwko Skarbowi Państwa - Aresztowi Śledczemu w L., Zakładowi Karnemu w U., Aresztowi Śledczemu w W. S., Zakładowi Karnemu w S., Zakładowi Karnemu w Ł., Zakładowi Karnemu w C., Zakładowi Karnemu w O., Zakładowi Karnemu we W.

o zapłatę

I. oddała powództwo;

II. nie obciąża powoda kosztami procesu;

III. przyznaje i nakazuje wypłacić z rachunku Skarbu Państwa – Sąd Okręgowy w Lublinie adwokatowi A. S. kwotę 4.428 zł (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem złotych 0/100) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego udzielonego powodowi.

Sygn. akt I C 507/12

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 25 czerwca 2012 roku (data stempla pocztowego) powód M. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa reprezentowanego przez Dyrektorów: Aresztu Śledczego w L., Zakładu Karnego w U., Aresztu Śledczego W. – S., Zakładu Karnego w S., Zakładu Karnego w Ł., Zakładu Karnego w C., Zakładu Karnego w O., Zakładu Karnego we W. – zastępowanego przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa kwoty 150.000 złotych z ustawowymi odsetkami od dnia wydania orzeczenia do dnia zapłaty, z tytułu odpowiedzialności Skarbu Państwa za szkody wyrządzone przez funkcjonariuszy resortu sprawiedliwości. Jako podstawę swoich roszczeń wskazał art. 71 ust.1 Konstytucji RP oraz art. 417 k.c. (pозew k. 1-3v).

Precyzując żądania w odniesieniu do poszczególnych jednostek powód odniósł się w pierwszej kolejności do Zakładu Karnego w U., gdzie przebywał w okresie od 08.10.2004 roku do 03.06.2005 roku podając, iż w celi o wymiarach ok. 3x4 m² przebywało aż pięć osób. Panowały tam złe warunki sanitarne, brakowało wody, a łazienka i ubikacja znajdowały się poza celą. Pomieszczenie dodatkowo było zagrzybione i zawilgocone, a funkcjonariusze służby więziennej nie chcieli udzielić skazanym pomocy. Świadczona w zakładzie karnym opieka medyczna w ocenie powoda pozostawiała również wiele do życzenia (pismo procesowe k. 4-4v).

Formułując zarzuty co do pobytu w Areszcie Śledczym W. – S. w okresie od 03.06.2005 roku do 03.08.2005 roku powód podniósł, iż w celi o metrażu ok. 25 m² przebywało 12 osób, a wśród nich osadzeni należący do podkultury przestępczej tzw. „grypsujący”. Wskazał, iż mimo, że z uwagi na zły stan zdrowia powinien zajmować łóżko na parterze, spał na łóżku piętrowym, był również bity przez współosadzonych, którzy w większości byli narkomanami. Z uwagi na małą przestrzeń miał ponadto ograniczone możliwości dbania o własną higienę i załatwiania potrzeb fizjologicznych (pismo procesowe k. 5-5v).

Podobnej treści zarzuty podniósł powód w stosunku do osadzenia w Zakładzie Karnym w S., gdzie przebywał w okresie od 03.08.2005 roku do 27.03.2006 roku podając, iż 5 osób przebywało w wilgotnej i zagrzybionej celi o powierzchni 10 m². Wskazał, iż warunki sanitarne w tej jednostce były złe również z uwagi na brak dostępu do ciepłej bieżącej wody, brak środków dezynfekujących, pasty do podłogi, płynu do naczyń itp. Powód dodatkowo podniósł, iż wśród osadzonych przebywała osoba chora psychicznie, którą zmuszony był się opiekować. Zakwestionował kompetencje personelu medycznego zakładu karnego podając, iż jego kierownik w sposób nieuzasadniony spowodował wstrzymanie przyznanych mu świadczeń rentowych (pismo procesowe k. 6-6v).

Odnosząc się do osadzenia w Areszcie Śledczym w L. w związku z pobytem w okresie od 09.10.2007 roku do 06.11.2007 roku powód podał, iż w celi przebywało 9 osób, brakowało dostępu do toalety, konieczne było oczekiwanie w kolejce, podobnie jak i do umywalki, ściany celi były zagrzybione i zawilgocone. Ponadto powód podniósł brak dostępu do świeżego powietrza oraz niedostateczną opiekę medyczną (pismo procesowe k. 7-7v).

Formułując zarzuty odnoszące się do pobytu w Zakładzie Karnym w Ł. w okresie od 06.11.2007 roku do 11.12.2007 roku powód podał, iż w 12 m² celi niezgodnej ze standardami europejskimi przebywało 5 osób. Analogicznie jak w poprzednich przypadkach dodał, iż brakowało dostępu do ciepłej wody, ściany i sufity były zagrzybione oraz zawilgocone powodując odór stęchlizny, a na podłodze znajdowała się jedynie posadzka. Powód wskazał ponadto, iż jako osoba niepełnosprawna i poruszająca się o kulach był zmuszony wychodzić na zewnątrz po posiłki, jak również po zmianę pościeli (pismo procesowe k. 8-8v).

Odnosząc się do pobytu w Zakładzie Karnym w C. w okresie od 22.04.2008 roku do 21.04.2009 roku powód zarzucił, iż na 13,5 m² było osadzonych 6 skazanych, a wśród nich członkowie podkultury przestępczej tzw. „grypsujący”, skazani z długoletnimi wyrokami oraz narkomanii. Podniósł ponadto, iż w trakcie pobytu w tej jednostce został uderzony przez innego współosadzonego, czego jednak z obawy o swoje zdrowie nigdzie nie zgłosił. Sformułował również zarzut niedostatecznej opieki medycznej wskazując, iż mimo posiadanych licznych schorzeń nie miał zapewnionej stosowej pomocy lekarskiej (pismo procesowe k. 9-9v).

Ostatecznie w obszerny sposób powód sformułował zarzuty w odniesieniu do pobytu w Zakładzie Karnym we W. podnosząc w szczególności niekompetencję i brak profesjonalizmu w działaniach Kierownika Zakładu Opieki Zdrowotnej tej jednostki penitencjarnej, które w jego ocenie skutkowały odmową udzielenia przerwy w karze, a jednocześnie uniemożliwiły przeprowadzenie niezbędnej operacji, mimo wyznaczonego już terminu. Działania powyższe, w ocenie powoda w konsekwencji doprowadziły również do przedłużenia jego cierpienia oraz konieczności oczekiwania na kolejny termin zabiegu. Powód szczegółowo argumentując wskazał, że posiadał ograniczony dostęp do niezbędnych leków albowiem lekarz odmawiał ich wypisania lub wypisywał inne. Z uwagi na narastające dolegliwości konieczne były interwencje karetki pogotowia. Powód zakwestionował ponadto, konieczność ponoszenia pełnej odpłatności za leki mimo posiadanych uprawnień z tytułu przyznanej I grupy inwalidzkiej oraz okoliczność, iż lekarz złośliwie dokonywał zakupu innych leków niż te o które występował (pismo procesowe k. 10-17v).

W odpowiedzi na pozew pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Areszt Śledczy w L., Zakład Karny w U., Zakład Karny W. – S., Zakład Karny w S., Zakład Karny w Ł., Zakład Karny w C., Zakład Karny w O., Zakład Karny we W., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa – Prokuratorii Generalnej Skarbu Państwa kosztów postępowania.

W uzasadnieniu odpowiedzi na pozew, pozwany podniósł, iż w całości kwestionuje twierdzenia i zarzuty powoda, a powództwo powinno zostać oddalone jako nieuzasadnione i nieudowodnione. W pierwszej kolejności pozwany podniósł zarzut przedawnienia roszczeń z uwagi na treść art. 442¹ § 1 k.c. w związku ze zdarzeniami mającymi miejsce przed dniem 16 czerwca 2009 roku. W pozostałym zakresie pozwany podniósł, iż powód oparł się jedynie na głosłownych twierdzeniach nieopartych żadnymi dowodami. Brak jest w ocenie pozwanego podstaw do zasądzenia odszkodowania w oparciu o art. 77 ust. 1 Konstytucji RP oraz art. 417 k.c., albowiem domniemana szkoda i jej wysokość nie została nawet uprawdopodobniona, a powód nie wskazał adekwatnego związku przyczynowego pomiędzy zdarzeniami sprawczymi, a hipotetyczną szkodą. Pozwany zakwestionował również wysokość zgłoszonego roszczenia z „ostrożności procesowej” podnosząc, iż powód nie podał żadnej przesłanki zadośćuczynienia pieniężnego w oparciu o art. 23 i 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. podkreślając, iż warunki bytowe w jakich przebywał powód były zgodne z obowiązującymi przepisami, a roszczenie powoda jest sprzeczne z zasadami współzycia społecznego albowiem naruszając porządek prawny powód powinien liczyć się z konsekwencjami płynącymi z konieczności odbywania kary pozbawienia wolności.

Odnosząc się zbiorczo do zarzutu przeludnienia pozwany podniósł, iż powód nie wykazał, aby problem ten dotknął go osobiście, z „ostrożności procesowej” podając, iż nawet jeśli okresowo przebywał w warunkach przeludnienia to postępowaniu dyrektorów jednostek penitencjarnych nie można postawić zarzutu bezprawności. W myśl bowiem art. 248 § 1 k.k.w. obowiązującego do dnia 5 grudnia 2009 roku w szczególnie uzasadnionych przypadkach dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego mógł umieścić osadzonych na czas określony w warunkach w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m². Szczegółowe warunki postępowania w takich przypadkach znajdowały oparcie w obowiązujących przepisach, a o pojawiającym się przeludnieniu dyrektorzy jednostek informowali właściwych dla nich sędziów penitencjarnych. Pozwany podniósł ponadto, iż nie znajduje uzasadnienia przeprowadzenie postępowania dowodowego co do okresu sprzed 16 czerwca 2012 roku zastrzegając możliwość zgłoszenia ewentualnych dalszych wniosków dowodowych.

Pozwany ustosunkował się również w sposób wnikliwy co do poszczególnych zarzutów powoda.

Co do Zakładu Karnego we W. roszczenia powoda uznał za całkowicie bezzasadne, powód miał zapewnione 3 m² powierzchni, miał możliwość przebywania poza celą mieszkalną, mógł się swobodnie przemieszczać, jako skierowany do odbycia kary w zakładzie karnym typu półotwartego, jak również miał możliwość korzystania z biblioteki oddziałowej. W trakcie pobytu w tej jednostce powód miał zapewnione wyposażenie w sprzęt kwaterekowy zgodnie z wymogami określonymi w stosownych przepisach, a środki higieny osobistej otrzymywał zgodnie z przewidzianymi przepisami prawa normami. W przypadku braku środków czystości do utrzymania porządku w celi mieszkalnej powód otrzymywał je stosownie do potrzeb zgłaszanych funkcjonariuszom pełniącym służbę w danym oddziale. Pomieszczenia mieszkalne były kontrolowane pod kątem stanu technicznego (drożności) przewodów wentylacyjnych i kominowych. Były ponadto poddawane konserwacji i przynajmniej raz w roku malowane, a w przypadku zgłoszonych nieprawidłowości typu zawilgocenia, zabrudzenia czy ubytki powłoki – konserwowane i remontowane niezwłocznie. Pozwany podał dodatkowo również, iż cele posiadają okna z możliwością ich uchylecia i otwarcia, co umożliwia regulację dopływu powietrza, a budynek jest wyposażony w instalację centralnego ogrzewania. Podkreślił ponadto, iż w trakcie pobytu powód nie zgłaszał do oddziału kwatermistrzowskiego jakichkolwiek zastrzeżeń czy próśb dotyczących warunków odbywania kary.

Pozwany szczegółowo odniósł się w złożonej argumentacji również do zarzutów powoda dotyczących niewłaściwej opieki lekarskiej wskazując, iż powód domagał się wystawienia opinii, iż nie może być leczony w warunkach więziennych, gdy tymczasem operacja, jakiej wymagał był to zabieg planowy, który nie musiał być wykonywany w trybie nagłym. Kierownik ambulatorium nigdzie zaś nie określił, iż powód może być operowany w warunkach lecznictwa więziennego, wystawione bowiem świadectwo zdrowia z dnia 27.10.2010 roku zostało sporządzone na podstawie danych z badania, konsultacji i badań specjalistycznych oraz aktualnego leczenia farmakologicznego. W opozycji do twierdzeń powoda pozwany podniósł, iż czym innym jest możliwość leczenia, a czym innym operowanie w warunkach lecznictwa więziennego. Argumentując zarzut otrzymywania niewłaściwych leków pozwany podniósł, iż

powód kwestionował wszystkie te środki, które nie posiadały takiej samej nazwy jak dotychczas zażywane mimo, iż ich działanie było takie same, o czym M. K. był informowany. Leki otrzymywał z Zakładu Opieki Zdrowotnej we W. w ilościach wystarczających, a dostarczanych z apteki mógł nie przyjąć. Reasumując pozwany podał, iż powód podczas pobytu w jednostce był traktowany jako szczególny pacjent, otrzymywał niezbędne leki, a te których domagał się „na własne życzenie” miał możliwość wykupić ponosząc ich 100 % odpłatność. Ceny leków są ustalane przez apteki, a nie kierownika ambulatorium, zaś ich rozliczenia dokonuje dział finansowy na podstawie dostępnych paragonów fiskalnych. Pozwany wskazał, iż zarzuty powoda dotyczące niedopełnienia obowiązków przez więziennego lekarza - kierownika ambulatorium ZOZ we W. nie znalazły potwierdzenia również w postępowaniu przeprowadzonym przez Prokuraturę Rejonową we Włodawie za sygn. akt Ds. 1398/10/S.

Co do Zakładu Karnego w L., powód przebywał tam w okresie od dnia 6 listopada 2007 roku do dnia 11 grudnia 2007 roku i od dnia 31 sierpnia 2011 roku do 26 listopada 2011 roku i zarzuty te są częściowo przedawnione, a w szczególności te, które dotyczą okresu sprzed 16 czerwca 2009 roku. Pozwany podkreślił, że powód nie kwestionował drugiego pobytu, a formułował zarzuty dotyczące jedynie pierwszego okresu osadzenia. Z ostrożności procesowej zaznaczył jedynie, iż jest to zakład karny typu półotwartego i cele mieszkalne pozostają otwarte całą dobę, a skazani mogą swobodnie się przemieszczać i korzystać z dostępnych pomieszczeń oraz pól spacerowych i boisk sportowych. Warunki bytowe pozostają zgodne z obowiązującymi przepisami, skazani otrzymują środki do utrzymania higieny według przysługujących im norm, kąpiele odbywają się w terminach określonych regulaminowo, osadzeni otrzymują również odzież, obuwie, pościel, środki higieny i sprzęt stołowy zgodnie z wyznaczonymi w przepisach normami, a ich stan jest systematycznie kontrolowany przez oddział kwatermistrzowski. Ponadto cele posiadają odpowiednie warunki higieniczne, mają zapewniony dopływ świeżego powietrza i odpowiednie oświetlenie. Każda cela mieszkalna ma odrębną i drożną wentylację grawitacyjną. Powód w trakcie pobytu miał zapewnioną właściwą opiekę lekarską zgodną z obowiązującymi normami.

Co do Aresztu Śledczego w L., pozwany wskazał, iż z uwagi na terminy osadzenia tj. od 16 września 2004 roku do 8 października 2004 roku, od 10 października 2007 roku do 6 listopada 2007 roku, od 3 marca 2008 roku do 22 kwietnia 2010 roku, od 2 września 2010 roku do 7 września 2010 roku większość zarzutów powoda sformułowanych do pobytu w tej jednostce jest przedawniona. Z ostrożności procesowej podniósł, że cele mieszkalne w których przebywał powód były wyposażone zgodnie z obowiązującymi przepisami, a sprzęt podlegał remontom i wymianie w zależności od potrzeb. Każdy osadzony przy tym posiadał własne łóżko i miejsce do spożywania posiłków. Osadzeni utrzymywali czystość we wszystkich pomieszczeniach w jakich przebywali otrzymując odpowiednie środki zgodnie z potrzebami. Jednostka posiadała i posiada ich zapas. Środki higieny w tym pastę do zębów, krem do golenia i szczoteczki do zębów wydawane były według potrzeb zgłoszonych przez osadzonego. Wszystkie środki higieny osobistej posiadały wymagane certyfikaty jakości. Każdy osadzony miał dostęp przez całą dobę do toalety jak i do zimnej wody. Wszystkie cele wyposażone są w instalacje zimnej wody, elektryczną, CO, kanalizacyjną i domofonową. Podgrzewanie wody jest możliwe we własnym zakresie za pomocą grzałek elektrycznych lub czajników. W każdej celi umieszczony jest kącik sanitarny w pełni zabudowany i posiadający drzwi, działa wentylacja grawitacyjna, co potwierdzają okresowe przeglądy, są otwierane okna, które umożliwiają wietrzenie pomieszczenia. Pozwany podniósł również, iż cele są sukcesywnie malowane i remontowane w koniecznym zakresie, a ściany nie są zagrzybione. Niewątpliwie jednak występuje duża dewastacja wyposażenia cel ale administracja jednostki dokłada wszelkich starań, aby utrzymać infrastrukturę w jak najlepszym stanie technicznym. Odnosząc się do opieki medycznej pod jaką pozostawał powód w okresach osadzenia pozwany wskazał, iż M. K. regularnie korzystał z wizyt lekarskich i za każdym razem otrzymywał adekwatne leczenie do zgłaszanych dolegliwości.

Zakład Karny w O. - odnosząc się do zarzutów wskazanych przez powoda co do wskazanej jednostki penitencjarnej pozwany podał, iż były to sformułowania ogólnikowe, które nie znajdują swojego uzasadnienia. Zakład Karny w O. jest najnowszą tego typu jednostką w kraju oddaną do użytku pod koniec 2009 roku. Stan higieniczny cel oraz kąpoków sanitarnych i pozostałych pomieszczeń był zatem nienaganny. Wyposażenie zakładu karnego jest zgodne z normami jakościowymi i znajduje się w bardzo dobrym stanie technicznym. Powód w czasie kilkudniowego pobytu w tej jednostce otrzymał wszelkie wyposażenie oraz przysługujące mu należności wynikające z adekwatnych przepisów.

Kontrole prowadzone przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2009 roku i w 2010 roku nie wykazały uchybień dotyczących warunków bytowych osadzonych. Powód ponadto był objęty prawidłową opieką lekarską.

Co do Zakładu Karnego w U., pozwany odnosząc się do argumentów powoda, który we wskazanym zakładzie przebywał od dnia 8 października 2004 roku do 3 czerwca 2005 roku, podniósł zarzut ich całkowitego przedawnienia. Z ostrożności procesowej jedynie wskazał, iż jest to jednostka typu półotwartego, gdzie cele pozostają otwarte w porze dziennej, a skazani mają możliwość swobodnego poruszania się w obrębie pawilonu mieszkalnego. Powód miał możliwość korzystania ze spaceru odbywającego się według planów opracowywanych przez dział ochrony, a ponadto miał zapewnione właściwe warunki bytowe zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym i możliwość dbania o higienę osobistą, był również otoczony właściwą opieką medyczną. Pozwany podkreślił, iż w nagłych uzasadnionych przypadkach, każdy skazany miał codzienny dostęp do ambulatorium tej jednostki, poza jednym dniem w tygodniu ściśle wyznaczonym dla danego pawilonu mieszkalnego. Jednostka ta zatrudnia lekarzy specjalistów jako konsultantów medycznych.

Co do Zakładu Karnego w S., pozwany i w tym przypadku podniósł przedawnienie roszczenia powoda w odniesieniu do jednostki wskazując, iż M. K. przebywał tam w okresie od 3 sierpnia 2005 roku do 27 marca 2006 roku. Z ostrożności procesowej ustosunkowując się do podnoszonych przez powoda zarzutów wyjaśnił, że zakład karny powodowi oraz innym osadzonym zapewniał warunki odbywania kary pozbawienia wolności zgodne z obowiązującymi przepisami, stan cel był i pozostaje dobry, pomieszczenia na bieżąco są odświeżane oraz remontowane. Każda z cel mieszkalnych wyposażona jest w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy i posiada wydzielony kącik sanitarny, wentylację kanałową grawitacyjną, otwierane okna, system CO, kanalizację, zaopatrzenie w zimną wodę i odpowiednie oświetlenie elektryczne. Niezasadne są również w ocenie pozwanego zarzuty powoda dotyczące niewłaściwej opieki medycznej z uwagi na fakt, iż powód często korzystał z porad lekarzy różnych specjalności, a leki wydawane były stosownie do zaleceń lekarskich oraz dolegliwości.

Odnosnie Zakładu Karnego w C., analogicznie jak uprzednio pozwany podniósł zarzut przedawnienia, wskazując iż powód przebywał w tym zakładzie w okresie od 22 kwietnia 2008 roku do 21 kwietnia 2009 roku. Ustosunkowując się z ostrożności procesowej do zarzutów powoda pozwany wskazał, że w czasie odbywania kary pozbawienia wolności M. K. miał zapewnione godne warunki bytowe. Cele w jakich przebywał posiadają odpowiedni sprzęt kwaterunkowy oraz urządzenia sanitarne. Jako osadzony miał zapewnione miejsce do spania, warunki do utrzymania higieny osobistej, dostateczny dopływ powietrza i właściwą dla danej pory roku temperaturę oraz oświetlenie. Okresowe przeglądy obiektów budowlanych nie potwierdziły ani zawilgocenia, ani zagrzybienia pomieszczeń, a powstałe uszkodzenia wskutek eksploatacji czy zniszczenia przez osadzonych były usuwane na bieżąco i malowane. Podczas pobytu w tej jednostce powód korzystał z systematycznej i fachowej opieki lekarskiej, każdorazowo otrzymywał stosowne leczenie adekwatne do jego stanu zdrowia i zgłaszanych dolegliwości, a wszyscy osadzeni traktowani są z poszanowaniem ich godności oraz praw. Każdy skazany ponadto ma obowiązek zgłaszania zagrożeń w jego osobistym bezpieczeństwie, jak również bezpieczeństwie innych skazanych w trakcie wizytacji cel mieszkalnych jak i rozmów indywidualnych z funkcjonariuszami.

Co do pobytu w Areszcie Śledczym W.–S. pozwany, argumentując bezzasadność roszczeń powoda w stosunku do tej jednostki penitencjarnej i w tym przypadku podniósł zarzut przedawnienia wskazując, iż dotyczy pobytu w okresie od dnia 3 czerwca 2005 roku do dnia 3 sierpnia 2005 roku. Z ostrożności procesowej pozwany podał, iż powód był traktowany w sposób humanitarny z poszanowaniem godności osobistej. Miał zapewnioną właściwą opiekę medyczną, a warunki sanitarne oraz bytowe w jakich przebywał były dobre. W przypadku zużycia sprzętu lub jego uszkodzenia był on zgodnie z przepisami wymieniany na nowy lub remontowany. W ocenie pozwanego zarzuty odnoszące się do rzekomego naruszania godności osobistej powoda czy też nieludzkiego traktowania są całkowicie chybione i nieuzasadnione (odpowiedź na pozew k. 99-110).

Pismem procesowym z dnia 26 listopada 2012 roku pełnomocnik powoda sprecyzował żądanie pozwu wskazując, iż podstawa powództwa znajduje swoje oparcie w art. 417 k.c., art. 417¹ k.c. w zw. z art. 41 ust.4 Konstytucji RP.

Podał jednocześnie, iż dotychczas nie zostały wskazane jako podstawa prawna powództwa art. 24 i 448 k.c., regulujące naruszenie dóbr osobistych w tym prawo do humanitarnego traktowania (pismo procesowe k. 203-204).

Ostatecznie strony podtrzymały swoje stanowiska.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. K. był osadzony na podstawie prawomocnych wyroków w okresie od 15 września 2004 roku do 26 listopada 2011 roku w różnych jednostkach penitencjarnych na terenie całego kraju (okoliczność bezsporna).

Orzeczeniem z dnia 1 lipca 2009 roku powód został zaliczony do osób posiadających znaczny stopień niepełnosprawności, której powstanie datowano na rok 2004 uznając, iż jest niezdolny do pracy. Orzeczeniem lekarza orzecznika ZUS z dnia 10 lutego 2010 roku M. K. został uznany za całkowicie niezdolnego do pracy oraz do samodzielnej egzystencji do dnia 28 lutego 2013 roku (dowód: orzeczenie k. 26,27,29).

Z uwagi na liczne dolegliwości oraz posiadane schorzenia powód odbywając karę pozbawienia wolności systematycznie korzystał z pomocy medycznej lekarzy z zakładów opieki zdrowotnej znajdujących się na terenie jednostek penitencjarnych w jakich przebywał (dowód: karta informacyjna k. 30 31, 32, 33, 34, 36, zeznania A. P. k. 402-402v).

W czasie osadzenia powoda w aresztach śledczych i zakładach karnych na terenie kraju okresowo występowało również zjawisko tzw. przeludnienia. Ilość osób osadzonych tam przebywających była większa, niż liczba zabezpieczonych miejsc. Norma 3 m² na osadzonego nie zawsze była przestrzegana. Szczegółowe warunki postępowania w takich przypadkach określało Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 26 sierpnia 2003 roku w sprawie trybu postępowania właściwych organów w przypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 152, poz. 1497), a następnie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 19 kwietnia 2006 roku w sprawie trybu postępowania właściwych organów w przypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 65, poz. 459). Od dnia 6 grudnia 2009 roku obowiązuje w omawianym zakresie Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 25 listopada 2009 roku w sprawie trybu postępowania właściwych organów w przypadku, gdy liczba osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych przekroczy w skali kraju ogólną pojemność tych zakładów (Dz. U. Nr 202, poz. 1564). O pojawiającym się przeludnieniu dyrektorzy poszczególnych jednostek informowali właściwych im sędziów penitencjarnych (okoliczność bezsporna).

Powód przebywał w Areszcie Śledczym w L. od 16 września 2004 roku do dnia 8 października 2004 roku i od dnia 10 października 2007 roku do dnia 6 listopada 2007 roku, od dnia 3 marca 2008 roku do dnia 22 kwietnia 2008 roku, od dnia 2 września 2010 roku do 7 września 2010 roku.

W trakcie pobytu powoda we wskazanej jednostce cele mieszkalne były wyposażone zgodnie z obowiązującymi przepisami tj. Rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. 03.186.1820), a sprzęt kwaterunkowy podlegał okresowym remontom lub wymianie w zależności od potrzeb. Każdy z osadzonych posiadał własne łóżko i miejsce do spożywania posiłków. Osadzeni byli zobowiązani do utrzymywania czystości we wszystkich pomieszczeniach w jakich przebywali takich jak cele mieszkalne, świetlice, pokoje – przesłuchań, przyjęć lekarskich i ciągi komunikacyjne. W tym też celu otrzymywali odpowiednie środki typu pasty do podłóg, proszki do szorowania urządzeń sanitarno – gospodarczych, płyny do mycia podłóg, środki do mycia i dezynfekcji WC, wiórki stalowe do czyszczenia parkietu, szczotki do zamiatania, szczotki ryżowe. Ponadto osadzeni zgodnie z powołanym rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 września 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych przy przyjęciu do jednostki penitencjarnej otrzymywali odzież, bieliznę, obuwie, pościel, sprzęt stołowy i środki higieny zgodnie z zestawem 1/H stanowiącym załącznik do przywołanego rozporządzenia, a kolejne należności pasty do zębów, kremu do golenia i szczoteczek do zębów wydawane były według potrzeb zgłoszonych przez każdego osadzonego. Raz w miesiącu osadzeni otrzymywali również

proszek do prania ręcznego, papier toaletowy, nożyk do golenia, mydło toaletowe. Wszystkie środki higieny osobistej posiadały przy tym wymagane certyfikaty jakości. Każdy z osadzonych w okresie wskazywanym przez powoda miał dostęp przez całą dobę do toalety jak i do zimnej wody. Wszystkie cele tej jednostki penitencjarnej wyposażone są w instalacje: zimnej wody, elektryczną, CO, kanalizacyjną i domofonową. Podgrzewanie wody było możliwe we własnym zakresie za pomocą grzałek elektrycznych lub czajników. Osadzeni korzystali z ciepłej kąpieli zgodni z Regulaminem Organizacyjno Porządkowym Wykonywania Kary Pozbawienia Wolności raz w tygodniu. Ponadto w każdej celi umieszczony był zabudowany kącik sanitarny zapewniający przebywającym tam osobom pełną intymność, do którego dostęp mieli wszyscy osadzeni z danej celi. Wyposażenie kącika sanitarnego zgodny był z Wytycznymi Nr 3/2011 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 4 października 2011 roku w sprawie wymagań technicznych i ochronnych dla pawilonów zakwaterowania osadzonych. W każdej celi działała wentylacja grawitacyjna i potwierdzały to okresowe przeglądy, zaś pomieszczenia posiadały otwierane okna, co umożliwiała ich wietrzenie. Cele były sukcesywnie malowane i remontowane w koniecznym zakresie, a ściany pomieszczeń nie były zagrzybione. Znaczna dewastacja cel mieszkalnych pozostawała pod stałą kontrolą administracji jednostki. W trakcie wskazanych pobytów powód M. K. korzystał z opieki lekarskiej. W dniu 25.10.2007 roku i 30.10.2007 roku był przyjmowany przez lekarza ogólnego zgłaszając ból kręgosłupa L-S i zgaę. Zalecono leczenie adekwatne do dolegliwości. W dniu 3.03.2008 roku podczas badania powoda po powrocie z przerwy w karze zachowano leczenie zgodne z karta informacyjną leczenia szpitalnego z dnia 05.02.2008 roku, w dniu 08.04.2008 roku odbyła się konsultacja ortopedyczna podczas której zalecono między innymi leczenie operacyjne w trybie planowym. Podczas pobytu w okresie od 02.09.2010 roku do 06.09.2010 roku powód nie korzystał z opieki medycznej (informacja k. 175-176, 177).

W okresie od 8 października 2004 roku do 3 czerwca 2005 roku powód przebywał w Zakładzie Karnym w U.. Od 03 czerwca 2005 roku do 03 sierpnia 2005 roku powód M. K. przebywał w Areszcie Śledczym W. – S., a od 3 sierpnia 2005 roku do dnia 27 marca 2006 roku powód przebywał w Zakładzie Karnym w S. (okoliczność bezsporna).

W okresie od 6 listopada 2007 roku do 11 grudnia 2007 roku i od dnia 31 sierpnia 2011 roku do 26 listopada 2011 roku powód odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w Ł. oraz w podległym tej jednostce Oddziale Zewnętrzny w M.. Z uwagi na fakt, iż jest to zakład karny typu półotwartego to cele mieszkalne pozostawały w nim otwarte całą dobę, a skazani mogą swobodnie się przemieszczać i korzystać z dostępnych pomieszczeń oraz pól spacerowych i boisk sportowych. Zgodnie z art. 110 § 3 k.k.w. umywalnia i sanitariaty mogły być usytuowane poza pomieszczeniami mieszkalnymi, a ogólnodostępne sanitariaty znajdowały się w każdym pawilonie z wejściem z korytarza. Ubikacje dla osadzonych były dostępne przez całą dobę. Skazani osadzeni w jednostce na każdy miesiąc otrzymywali według przysługujących im norm należności mydło toaletowe, krem do golenia, nożyk do golenia, proszek do prania, pastę do zębów, papier toaletowy i pozostawało to zgodnie z ustaleniami Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 roku w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 186, poz. 1829). Umywalnie w pawilonach zakwaterowania były wyposażone w umywalki z ciepłą i zimną wodą, a urządzenia sanitarne były sprawne technicznie. Do dnia 5 – go każdego miesiąca zakład karny zapewniał i wydawał skazanym odpowiednią ilość środków do utrzymania czystości w pomieszczeniach. Preparaty te wydawane były funkcjonariuszom pełniącym danego dnia służbę. Stan sanitarny zakładu karnego w tym porządku i czystości był raz w miesiącu kontrolowany przez pracownika działu kwatermistrzowskiego i upoważnionego pracownika służby zdrowia. Z uwagi na brak stosownych pomieszczeń kąpiele skazanych przeprowadzane były według grafiku w łaźni zakładowej znajdującej się w odległości 80 – 100 m do budynków pawilonów zakwaterowania. Kąpiele w Oddziale Zewnętrzny w M. również odbywały się według ustalonych grafików codziennie w kabinach prysznicowych zlokalizowanych w umywalniach ogólnodostępnych. Warunki bytowe pozostawały zgodne z obowiązującymi przepisami, skazani otrzymywali odzież, obuwie, pościel, środki higieny i sprzęt stołowy zgodnie z normami, a ich stan czystości był systematycznie kontrolowany przez pracowników służby zdrowia i służb kwatermistrzowskich. Bielizna pościelowa była wymieniana co dwa tygodnie, ręczniki i ścierki co tydzień. Skazani w celach mogli posiadać grzałki, miednice i plastikowe wiaderka. Ilość sprzętu kwaterunkowego była wystarczająca dla liczby osób osadzonych w celi i utrzymywana w należyłym stanie technicznym. Od 2008 roku na terenie jednostki wprowadzono etapowe wyposażanie łóżek więziennych w drabinki z barierkami ochronnymi. Śniadania oraz kolacje skazani mogli spożywać w celi, obiady spożywali na ogólnodostępnej

stołówce. Cele mieszkalne posiadały odpowiednie warunki higieniczne, miały zapewnione dopływ świeżego powietrza i odpowiednie oświetlenie. Każda cela miała odrębną i drożną wentylację grawitacyjną. Pomieszczenia łaźni, umywalni oraz cele mieszkalne utrzymywane były w odpowiedniej estetyce poprzez remonty i malowanie, a w przypadkach stwierdzenia wilgoci lub pleśni podejmowano niezwłoczne działania mające na celu ich usunięcie. Spacerki skazanych odbywały się codziennie, jednocześnie dla wszystkich skazanych w godz. 8.30-12.30, 14.15-17.15, zaś od 16 października do 31 marca do godz. 16.00. Posiłki były realizowane w oparciu o przepisy Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 2 września 2003 roku w sprawie określenia wartości dziennej normy żywienia oraz rodzaju diet wydawanych osobom osadzonym w zakładach karnych i aresztach śledczych (Dz. U. Nr 167, poz. 1633) oraz przepisy Zarządzenia Nr 66/2010 Dyrektora Generalnego Służby Więziennej z dnia 6 września 2010 roku w sprawie gospodarki żywnościowej w jednostkach organizacyjnych Służby Więziennej. Budynek stołówki, gdzie osadzeni spożywali obiady oraz dania płynne gorące typu zupy był oddalony o 30 - 40 m od pawilonów zakwaterowania, ale skazanym niepełnosprawnym posiłki mogły być przynoszone przez innych skazanych - dyżurnych celi. Stan realizacji uprawnień skazanych w zakresie warunków socjalno – bytowych corocznie był poddawany sprawdzeniu przez sędziego Sądu Okręgowego w Krośnie w ramach wizytacji, a formułowane przez niego zalecenia były na bieżąco realizowane (informacja k. 167-171, zeznania R. N. k. 335v, zeznania R. S. k.336, zeznania J. G. k. 337).

W trakcie pobytu w tym zakładzie karnym powód M. K. wielokrotnie korzystał z wizyt lekarskich w ambulatorium tej jednostki oraz otrzymywał przypisywane mu leki. Podczas jednego z przeszukań celi mieszkalnej znaleziono u powoda niezużyte leki. Adnotację o udzielonym pouczeniu, iż nie wolno przerywać leczenia i przechowywać przypisanych leków odnotowano w książce zdrowia osadzonego (książeczka zdrowia osadzonego k. 172-174v).

W Zakładzie Karnym w C. powód przebywał w okresie od 22 kwietnia 2008 roku do 21 kwietnia 2009 roku (okoliczność bezsporna).

W Zakładzie Karnym w O. M. K. przebywał w okresie od 26 sierpnia 2010 roku do 2 września 2010 roku i w tym czasie był osadzony w jednej celi o numerze 223 (okoliczność bezsporna).

Zakład Karny w O. w czasie pobytu w nim powoda był najnowszą tego typu jednostką w kraju, oddaną do użytku pod koniec 2009 roku. Stan higieniczny cel oraz kąpoków sanitarnych i pozostałych pomieszczeń w okresie pobytu w nich powoda był nienaganny. Znajdujące się w tym zakładzie karnym wyposażenie (materace, koce, pościel i wyposażenie kwaterunkowe) spełniały wszelkie wymogi jakościowe i znajdowały się w bardzo dobrym stanie technicznym. Powód w czasie kilkudniowego pobytu w tej jednostce otrzymał wyposażenie oraz przysługujące mu należności wynikające z adekwatnych przepisów. Kontrole prowadzone przez Powiatowego Inspektora Sanitarnego w 2009 roku i dwukrotnie w 2010 roku nie wykazały uchybień dotyczących warunków bytowych osadzonych (informacja k. 178).

W okresie od 8 września 2010 roku do dnia 31 sierpnia 2011 roku powód przebywał w Zakładzie Karnym We W. i miał zapewnione 3 m² powierzchni, a będąc skierowany do odbywania kary w zakładzie karnym typu półotwartego miał ponadto możliwość przebywania poza celą mieszkalną w ciągu dnia z wyłączeniem czasu przeznaczanego na wydawanie obiadu i wykonanie niezbędnych czynności porządkowych w oddziale mieszkalnym. Mógł w tym czasie również korzystać z biblioteki oddziałowej. W trakcie pobytu w tej jednostce M. K. zapewniono wyposażenie w sprzęt kwaterunkowy zgodnie z wymogami określonymi w stosownych przepisach, a środki higieny osobistej powód otrzymał zgodnie z przewidzianymi przepisami prawa normami. W przypadku braku środków czystości do utrzymania porządku w celi mieszkalnej osadzeni otrzymywali je stosownie do potrzeb zgłaszanych funkcjonariuszom pełniącym służbę w danym oddziale. Pomieszczenia mieszkalne były kontrolowane raz w roku pod kątem stanu technicznego (drożności) przewodów wentylacyjnych i kominowych. Nie stwierdzono w tym zakresie uchybień. Dokonywano również pomiaru natężenia oświetlenia, które jak ustalono było zgodne z obowiązującymi normami. Pomieszczenia cel mieszkalnych wraz z kąpokiem sanitarnym były poddawane konserwacji i przynajmniej raz w roku malowane, a w przypadku zgłoszonych nieprawidłowości typu zawilgocenia, zabrudzenia czy ubytki powłoki – konserwowane i remontowane niezwłocznie. Cele posiadały okna z możliwością ich uchylenia i otwarcia, co umożliwiało regulację dopływu powietrza, a budynek był wyposażony w instalację centralnego ogrzewania, które w okresie obniżonych temperatur umożliwiało utrzymanie temperatury powietrza w celach mieszkalnych powyżej 20 °C. W trakcie pobytu

powód nie zgłaszał do oddziału kwatermistrzowskiego jakichkolwiek zastrzeżeń czy próśb dotyczących warunków odbywania kary.

M. K. podczas pobytu w tej jednostce był również objęty odpowiednią opieką medyczną. Powód podczas wizyty w dniu 9 września 2010 roku w ambulatorium domagał się wystawienia opinii o niemożności leczenia w warunkach więziennych. Skarżył się wówczas na różne dolegliwości i otrzymywał niezbędne leki. W dniu 27 września 2010 roku kierownik ambulatorium por. lek. med. A. P. wystawił powodowi świadectwo lekarskie o stanie zdrowia osoby pozbawionej wolności. Świadectwo to zawierało dane wskazane w oparciu o przeprowadzone badania podmiotowe, przedmiotowe, konsultacje, badania specjalistyczne oraz stosowane leczenie farmakologiczne. Powód M. K. był nieusatysfakcjonowany wskazaną opieką medyczną. Kierownikowi ambulatorium zarzucał niekompetencję i złośliwe działanie na jego szkodę. Podczas licznych wizyt udokumentowanych w książeczce zdrowia osadzonego powód był na bieżąco informowany o tym, iż wypisane leki to odpowiedniki środków jakie zażywał, posiadające jedynie inną nazwę handlową ale taki samym skład.

Powód kierował liczne skargi między innymi do sądu i prokuratury, kwestionując działania kierownika ambulatorium, stosowane leczenie oraz warunki bytowe w jednostce penitencjarnej. Zarzuty podnoszone przez powoda w żadnym ze zgłoszonych i rozpoznanych przypadków nie potwierdziły istnienia nieprawidłowości (informacja k.120-121, k.125, 126-127, 128-129, 130-131, 132-133, 134-135, 136-137 świadectwo zdrowia k.140, książeczka zdrowia osadzonego k. 139-166, postanowienie k. 295-298, 299-302, zeznania A. P. k. 402-402v, zeznania R. D. protokół skrócony 00:02:36).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w szczególności na podstawie niekwestionowanych dowodów z dokumentów dołączonych do akt sprawy zgodnie z inicjatywą powoda i pozwanego.

Dowody z dokumentów nie były przez strony kwestionowane i Sąd również nie znalazł powodów, dla których miałyby odmówić im waloru wiarygodności.

Zeznania powoda odnośnie złych warunków socjalno – bytowych panujących w zakładach karnych, w których przebywał, nie potwierdziły się i Sąd ocenił je jako niewiarygodne. W aktach sprawy znajduje się szereg dowodów przeczących twierdzeniom wysnuwanym przez M. K.. Jako wiarygodne Sąd ocenił jedynie twierdzenia dotyczące okresowo występującego przeludnienia, gdyż te okoliczności znajdują potwierdzenie w zgromadzonych dowodach. W szczególności nie są wiarygodne twierdzenia powoda wskazujące na brak właściwej opieki medycznej. Powód popada w sprzeczność, że korzystał z pomocy medycznej, a w innym miejscu że jej uzyskanie nie było praktycznie możliwe. Tymczasem z wiarygodnych dowodów zgromadzonych w aktach sprawy wynika, że powód wielokrotnie korzystał z pomocy służby medycznej i otrzymywał stosowne leczenie oraz leki. Jak wynika z dołączonej do akt sprawy dokumentacji medycznej ilość uzyskanych konsultacji medycznych oraz wizyt wskazuje na co najmniej właściwą opiekę i poddaje pod wątpliwość twierdzenia powoda. Twierdzenia M. K. zasadniczo wskazują jedynie na istnienie okoliczności negatywnych związanych z odbywaniem kary, które w ocenie powoda - nieznajdującej uzasadnienia w przepisach prawa - powinny być inne.

Sąd podzielił w całości zeznania świadków R. N. (k.335v), R. S. (k.336), J. G. (k.337) złożone na okoliczności warunków bytowych, opieki medycznej oraz warunków sanitarnych na terenie Zakładu Karnego w Ł. i zeznania A. P. (k.402-402v) oraz R. D. (protokół skrócony k. 408 od 00:02:36 do 00:06:03) na okoliczności warunków odbywania kary przez powoda w Zakładzie Karnym we W. oraz jakości usług medycznych udzielonych powodowi w czasie pobytu w tej jednostce.

Zeznania wskazanych świadków są logiczne, spójne i konsekwentne, a ponadto nie budzą wątpliwości Sądu, co przemawia za przyznaniem im przymiotu wiarygodności.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlega oddaleniu w całości, wskutek nie wykazania przez powoda jakiegokolwiek przesłanki warunkującej odpowiedzialność pozwanego.

W pierwszym rzędzie należy podkreślić, że strona pozwana skutecznie zgłosiła zarzut przedawnienia roszczeń związanych ze zdarzeniami, które według powoda miały rodzić odpowiedzialność odszkodowawczą pozwanego, zaistniałymi w okresie przed dniem 16 czerwca 2009 roku.

W myśl art. 442¹ § 1 k.c. roszczenie o naprawienia szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym przedawnia się z upływem lat 3 od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się o szkodzie i osobie zobowiązanej do jej naprawienia. Dokonując takiej oceny Sąd nie podzielił argumentacji podnoszonej przez powoda, że o przeludnieniu dowiedział się dopiero podczas pobytu w Zakładzie Karnym we W.. W ocenie Sądu powód miał od samego początku świadomość osadzania go w celach niespełniających omawianego parametru powierzchniowego, nie da się bowiem takiej okoliczności pominąć czy nie zauważyć, zwłaszcza jeśli dotyczy to bezpośrednio samego osadzonego. Nawet jednak, gdyby uznać to twierdzenie powoda, to konieczne jeszcze stałoby się wykazanie i udowodnienie uszczerbku, jaki poniósł na skutek tego zjawiska, mającego bezpośredni z nim związek. Powód temu również nie podołał przywołując ogólnikowe argumenty i to większości dotyczące jedynie okresu objętego przedawnieniem.

Już tylko dla porządku podnieść należy, iż zgodnie z treścią art. 110 § 2 k.k.w. powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na jednego skazanego, winna wynosić nie mniej niż 3 m², zgodnie jednak z art. 248 § 1 k.k.w. w szczególnie uzasadnionych wypadkach dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego mógł umieścić osadzonych, na czas określony, w warunkach, w których powierzchnia w celi na jedną osobę wynosiła mniej niż 3 m² i przepis ten stanowił wyjątek od ogólnej zasady. Wprawdzie został on zakwestionowany pod kątem swojej zgodności z regulacjami konstytucyjnymi albowiem Trybunał Konstytucyjny wyrokiem z dnia 26 maja 2008 roku, sygn. akt SK 25/07 OTK-A 2008/4/62 uznał powyższy przepis za niegodny z Konstytucją, jednak decyzję o utracie przez niego mocy obowiązującej odroczone z upływem 18 miesięcy od dnia ogłoszenia w Dzienniku Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej, a więc przepis ten utracił moc obowiązującą z upływem dnia 5 grudnia 2009 roku (ogłoszenie nastąpiło w Dzienniku Ustaw RP z dnia 5 czerwca 2008r. Dz. U. Nr 96 poz. 620). Jednakże, co warto podkreślić w realiach sprawy niniejszej, do upływu momentu utraty mocy obowiązującej przepis ten mógł być stosowany w zakresie o jakim była w nim mowa, zaś w przypadku osadzenia powoda potrzeby takiej po 2009 roku już nie było.

Odnosząc się do sformułowanego żądania podnieść należy, że powód domagał się zasądzenia na swoją rzecz kwoty 150 000 złotych jako rekompensaty za poniesione krzywdy w związku z naruszeniem jego dóbr osobistych, przejawiających się w zmuszaniu do odbywania kary pozbawienia wolności w warunkach nieodpowiadających założeniom Unii Europejskiej tj. w celach przepelnionych, zawilgoconych, zagrzybionych, bez dostępu do ciepłej bieżącej wody, a ponadto z niewłaściwą opieką medyczną.

Przechodząc do oceny zasadności powództwa nieobjętego zarzutem przedawnienia podnieść należy, że dotyczy ono jedynie pobytów z Areszcie Śledczym w Ł., Zakładzie Karnym w Ł., Zakładzie Karnym w O. i Zakładzie Karnym we W..

Z uwagi na fakt, iż powód nie formułował zarzutów dotyczących drugiego pobytu w Zakładzie Karnym w Ł., gdzie był osadzony w okresie od 31 sierpnia 2011 roku do 26 listopada 2011 roku (a zatem po dniu 16 czerwca 2009 roku) roszczenie dotyczące tej jednostki jako przedawnione należało oddalić.

Ponadto M. K. z złożonym pozwie mimo, że wskazywał na pobyt w Zakładzie Karnym w O., to w stosunku do wskazanej jednostki nie sprecyzował żadnych zarzutów. Z tych też przyczyn uznając roszczenie we wskazanej części za nieudowodnione i nieuzasadnione należało je oddalić.

Rozważenie zasadności wysuwanych zarzutów obejmować będzie zatem jedynie Areszt Śledczy w Ł. i Zakład Karny we W.. Twierdzenia powoda o naruszeniu jego dóbr osobistych w postaci zmuszenia do przebywania w zawilgoconych celach niespełniających stawianych im wymogów, niehumanitarnym traktowaniu bez dostępu do kompetentnej opieki medycznej, w ocenie Sądu nie znajdują żadnego uzasadnienia. Powód nie wyczerpał w sposób wystarczający inicjatywy dowodowej, same zaś twierdzenia strony nie stanowią dowodu, tym bardziej, że zaprzecza im strona przeciwna. Ciężar dowodu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne (art. 6 kc).

Podkreślić należy, iż w okolicznościach przedstawionych przez powoda jego roszczenie opiera się na przepisie art. 24 k.c. Rzeczą oczywistą jest również, że w tak przedstawionym stanie faktycznym zastosowanie musi znaleźć również art. 448 k. c.

W tym miejscu warto wskazać na stanowisko Sądu Najwyższego wyrażone w wyroku z dnia 20 grudnia 2010 roku sygn. akt IV CSK 449/10, iż „o naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonych w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności, związanych z samym pobytem w takim zakładzie, polegających np. na niższej od oczekiwanej jakości warunków sanitarnych albo okresowym przebywaniu w celi z większą niż określona standardami liczbą osadzonych; nie powinno się oczekiwać warunków podobnych do domowych, które dla wielu ludzi bywają bardzo trudne, a nie wynikają z odbywania żadnej kary.”

Przechodząc do omówienia powyższej podstawy zasądzenia zadośćuczynienia należy wskazać, iż zgodnie z przepisem art. 24 § 1 i 2 k.c., osoba, której dobro osobiste zostaje zagrożone cudzym działaniem, może żądać zaniechania tego działania, chyba że działanie to nie jest bezprawne. W razie dokonanego naruszenia może ona także żądać, ażeby osoba, która dopuściła się naruszenia, dopełniła czynności potrzebnych do usunięcia jego skutków, a w szczególności ażeby złożyła oświadczenie odpowiedniej treści i w odpowiedniej formie. Na zasadach przewidzianych w kodeksie może on również żądać zadośćuczynienia pieniężnego lub zapłaty odpowiedniej sumy pieniężnej na wskazany cel społeczny. Jeżeli wskutek naruszenia dobra osobistego została wyrządzona szkoda majątkowa, poszkodowany może żądać jej naprawienia na zasadach ogólnych.

W myśl natomiast art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego Sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Przesłankami zaś odpowiedzialności na podstawie art. 448 k.c. są naruszenie dobra osobistego powodujące szkodę niemajątkową (krzywdę) oraz związek przyczynowy między tym czynem, a szkodą niemajątkową. Nadto, jak stwierdził Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 stycznia 2007 roku, sygn. akt III CSK 358/06 art. 448 k.c. znajduje zastosowanie tylko w wypadku zawinionego naruszenia dóbr osobistych. Gdyby ustawodawca chciał, aby przesłanką roszczeń przewidzianych w art. 448 k.c. była wyłącznie bezprawność naruszenia dobra osobistego, to umieściłby ten przepis w części ogólnej prawa cywilnego (w obrębie art. 24 k.c.). Tymczasem w art. 24 k.c. jest odesłanie do "zasad przewidzianych w kodeksie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2002 roku, sygn. akt V CKN 1581/00, z dnia 1 kwietnia 2004 roku, sygn. akt II CK 155/03, z dnia 15 czerwca 2005 roku, sygn. akt IV CK 805/04 oraz z dnia 25 września 2005 roku, sygn. akt I CK 256/05).

Mając to na uwadze należy podkreślić, że żądanie zadośćuczynienia oparte na tej podstawie prawnej nie jest uzasadnione. Wskazać należy, tak jak wyżej, że o ewentualnym naruszeniu tej godności można by mówić tylko w sytuacji, gdyby cele mieszkalne w jakich powód okresowo przebywał (po 16 czerwca 2009 roku), urągała podstawowym warunkom bytowym, a więc brakowałyby właściwie wykonanych urządzeń sanitarnych, celi nie byłaby dobrze wentylowana, nie zapewniono by wszystkim osadzonym indywidualnego miejsca do spania, osadzeni nie mogliby korzystać z różnych form zaangażowania oświatowo – kulturalnego, czy też z zajęć sportowych (vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 28 lutego 2007 roku, sygn. akt V CSK 431/06).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że twierdzenia powoda, co do niedogodności i braku prywatności nie znalazły żadnego odzwierciedlenia w zebranych materiale dowodowym. Poza własnymi twierdzeniami powód nie przedstawił innych dowodów, z których bezspornie wynikałoby, iż przedstawiane przez niego nieprawidłowości miały miejsce, a przecież z tym też powód wiąże naruszenie jego dóbr osobistych w warunkach niespełniających standardów odbywania kary pozbawienia wolności opracowanych dla państwa członkowskich w Unii Europejskiej. Powód odbywał karę pozbawienia wolności i sama istota tej kary powodowała niekwestionowane ograniczenia i ciężary. Podkreślić należy, że prywatność nie jest dobrem samoistnym, wynika ona przede wszystkim z innego dobra osobistego jakim jest cześć (godność, dobre imię). Prawo do prywatności można zatem definiować jako prawo do bycia i pozostawania w spokoju, w izolacji od innych osób, do zachowania tajemnicy osobistej, tajemnicy korespondencji, prawo do swobodnego decydowania o swoim działaniu, a także prawo do zachowania życia prywatnego. Odnosząc

powyższe do istoty kary pozbawienia wolności i sytuacji życiowej wywołanej orzeczeniem tej kary, należy wskazać, że o życiu po wyroku skazującym, decyduje przede wszystkim reżim orzeczonej kary. Prywatność w takiej sytuacji może być przedmiotem swobody, tylko w takim zakresie, w jakim da się ona pogodzić z reżimem odbywania kary pozbawienia wolności.

Mając to na uwadze należy podkreślić, że powód nie wykazał aby warunki w jakich odbywał on karę pozbawienia wolności urągały przepisom regulującym reżim tej kary. Z tych też względów, nie budzi wątpliwości okoliczność, że powód nie udowodnił faktu naruszenia przez pozwanego jego dóbr osobistych. Zgodnie bowiem z art. 6 k.c. ciężar udowodnienia faktu spoczywa na osobie, która z faktu tego wywodzi skutki prawne. O ile prawdą jest, iż każde naruszenie dóbr osobistych jest bezprawne i w tym zakresie istnieje tzw. domniemanie bezprawności, o tyle nie można przyjąć, że powód nie miał żadnych obowiązków dowodzenia faktów.

Biorąc pod uwagę treść powołanych powyżej przepisów M. K. powinien wskazać nie tylko rodzaj naruszonego dobra osobistego, ale także udowodnić fakt naruszenia tego dobra, istnienia krzywdy wynikającej z naruszenia przez pozwanego dobra osobistego powoda oraz związek przyczynowy między krzywdą niemajątkową, a działaniem czy zaniechaniem sprawcy krzywdy niemajątkowej. Tymczasem w niniejszej sprawie strona powodowa zgodnie z wymogami przepisów art. 6 k.c. i art. 232 k.p.c. nie sprostowała temu obowiązkowi. W tym miejscu wskazać należy, iż żadna z powoływanych przez powoda okoliczności, w której upatrywał naruszeń przepisów prawa, skutkujących naruszeniem jego dóbr osobistych, nie potwierdziła się w toku postępowania. Wobec skutecznie podniesionego zarzutu przedawnienia Sąd również nie znalazł podstaw do zastosowania art. 417¹ § 1 k.c. w zw. z art. 41 ust. 4 Konstytucji RP powoływanych w piśmie procesowym pełnomocnika powoda jako uzupełniona podstawa powództwa z art. 417 k.c.

Z tych też względów powództwo należało oddalić i na mocy przywołanych przepisów, orzeczono jak w punkcie I wyroku.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 102 k.p.c.

Sąd miał świadomość, iż generalną zasadą w zakresie rozliczenia kosztów procesu jest odpowiedzialność za wynik procesu (art. 98 k.p.c.). Zgodnie z tą zasadą koszty procesu w niniejszej sprawie, poniesione przez stronę pozwaną winny być jej zwrócone przez stronę powodową. Niemniej jednak art. 102 k.p.c. przewiduje odstępienie od tej zasady w szczególnie uzasadnionych przypadkach. W piśmiennictwie podnosi się, iż art. 102 k.p.c. urzeczywistnia zasadę słuszności i jako przepis wyjątkowy – stanowiący wyłom w zasadzie odpowiedzialności za wynik procesu – nie podlega wykładni rozszerzającej. Nie konkretyzuje on pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”, toteż ich kwalifikacja należy do sądu, który – uwzględniając całokształt okoliczności konkretnej sprawy – powinien kierować się własnym poczuciem sprawiedliwości. W postanowieniu z dnia 14 stycznia 1974 roku, w sprawie o sygn. akt II CZ 223/73, Sąd Najwyższy wyraził pogląd, który Sąd w pełni podziela, iż: „zastosowanie przez sąd art. 102 k.p.c. powinno być oceniane w całokształcie okoliczności, które by uzasadniały odstępstwo od podstawowych zasad decydujących o rozstrzygnięciu w przedmiocie kosztów procesu. Do kręgu tych okoliczności należą, zarówno fakty związane z samym przebiegiem procesu, jak i fakty leżące na zewnątrz procesu, zwłaszcza dotyczące stanu majątkowego (sytuacji życiowej). Okoliczności te powinny być oceniane przede wszystkim z uwzględnieniem zasad współżycia społecznego.

Mając na uwadze powyższe rozważania, jak też sytuację majątkową powoda, Sąd orzekł, jak w punkcie II sentencji wyroku.

W świetle art. 113 u.k.s.c. brak było z kolei podstaw do nakazywania ściągnięcia od strony pozwanej kosztów sądowych, od ponoszenia, których powód był zwolniony i orzeczono jak w punkcie III sentencji wyroku.